

VEPA Käitumisoskuste Mängu tulemused

Õppeaasta 2018/2019

Tervise Arengu Instituut

**VEPA Käitumisoskuste
Mängu tulemused
Õppeaasta 2018/2019**

Aire Trummal

Tallinn 2019

Tervise Arengu Instituudi **missioon** on luua ja jagada teadmisi, et tõenduspõhiselt mõjutada tervist toetavaid hoiakuid, käitumist, poliitikat ja keskkonda eesmärgiga suurendada inimeste heaolu Eestis.

Väljaande andmete kasutamisel viidata allikale.

Soovitatav viide käesolevale väljaandele: Trummal, A. VEPA Käitumisoskuste Mängu tulemused. Õppeaasta 2018/2019. Tallinn: Tervise Arengu Instituut; 2019.

Kokkuvõte

VEPA Käitumisoskuste Mäng on koolis rakendatav sekkumisprogramm, mis loob klassis õppimist soodustava keskkonna, arendab laste võimet enda reaktsioone ja käitumist kontrollida, edendab positiivset sotsiaalset käitumist ja koostööd ning ennetab õpilaste käitumisprobleemide teket või süvenemist.

VEPA-t on Eestis rakendatud viie õppeaasta jooksul ning sellest on osa saanud 105 kooli ja üle 5100 õpilase (valdavalt algkoolist). Õppeaastal 2018/2019 osales uute õpetajatega 39 kooli ning metoodikat asus rakendama 80 klassi ja õpetajat u 1500 õpilase osavõtul. Kooliaasta lõpus paluti õpetajatel ning neid aasta jooksul toetanud mentoritel anda tagasisidet VEPA aastale. Elektroonse ankeedi täitis 54 õpetajat ja 26 mentorit.

Küsitluse andmetel soovitaks programmis osalenud õpetajad VEPA meetodite kasutuselevõtmist ka teistele õpetajatele ning nii õpetajate kui mentorite motiveeritus VEPA-ga tegelemiseks on heal tasemel. Õpetajad annavad kõrge hinnangu mentorite poolt pakutud toetusele VEPA meetodite kasutuselevõtmisel.

VEPA elementidest peavad nii õpetajad kui mentorid kõige abistavamateks nimepulki, taimerit ja suupilli, mida ka kasutatakse kõige intensiivsemalt. VEPA mängu puhul on eesmärgiks viia seda klassiga läbi igapäevaselt. Selle tulemuseni on jõudnud veidi üle poole õpetajatest; ülejäänud mängivad vähem. Lisaks tavapärasele VEPA mängule on enamus oma klassiga praktiseerinud ka salamängu ning mängimist väljapool klassiruumi.

Enamiku õpetajate hinnangul on kooli juhtkond VEPA metoodikaga hästi kursis ning õpetajaid toetatakse rakendamisel. Teised sama kooli õpetajad, kes VEPA-t ei kasuta, sellest ka eriti ei tea. VEPA-t rakendavad õpetajad sooviksid juhtkonna ja kolleegide poolt näha huvi metoodika vastus, toetavat suhtumist, koolisisest koostööd kogemuste jagamisel ning VEPA laiemat kasutamist oma koolis.

Nii õpetajad kui ka mentorid märgivad kõige enam, et peale VEPA kasutuselevõtmist tegeleb õpetaja vähem laste korralekutsumisega, on tekkinud rohkem aega õppetööks, suurenenud on õpetaja enesekindlus ja rahulikkus ning õpilaste enesekontroll. Lapsed oskavad ise märgata üksteise käitumist, segavad vähem tundi, pingutavad rohkem ja on sõbralikumad. Õpetaja saab õpilastega paremini kontakti. Enda koormuse vähenemist peale VEPA metoodika kasutuselevõttu täheldavad pooled õpetajatest. Õpetajate poolt antud hinnangud on olnud suures osas sarnased ka eelnevatel õppeaastatel.

Õpetajad soovivad VEPA meetodite kasutamist jätkata ka järgmisel kooliaastal. VEPA eesmärgiks peetakse laste enesekontrolli ja sotsiaalsete oskuste arendamist, heade suhete ja hea õpikeskkonna loomist ning positiivse märkamist ja suurendamist.

Заключение

Игра VEPA на развитие поведенческих навыков – это школьная программа вмешательства, которая создает в классе способствующую обучению среду, развивает способности детей к контролю своих реакций и поведения, способствует позитивному социальному поведению и сотрудничеству, а так же предотвращает развитие или усугубление поведенческих проблем у учащихся.

Программа VEPA используется в Эстонии уже в течение пяти лет, в ней приняли участие 105 школ и более 5100 учащихся (в основном из начальной школы). В 2018/2019 учебном году 39 школ повторно приняли участие в программе с новыми учителями. В своих классах, среди 1500 учеников, начали применять методику 80 учителей. В конце учебного года учителя и менторов, которые поддерживали их в течение всего года, попросили дать отзыв о годе VEPA. Электронную анкету заполнили 54 учителя и 26 менторов.

Согласно опросу, учителя, участвовавшие в программе, посоветовали бы использование методов VEPA и другим учителям. Как учителя, так и менторы имеют высокую мотивацию для работы с VEPA. Учителя высоко оценивают поддержку менторов при введении в использование методов VEPA.

Из элементов VEPA учителя и менторы считают самыми полезными палочки, таймер и гармошку, которые и используются наиболее интенсивно. Важно проводить игру VEPA ежедневно. Чуть более половины учителей пришли к этому результату; остальные играют реже. В дополнение к традиционной игре VEPA, большинство практиковали со своим классом секретную игру и игры за пределами класса.

По оценке большинства учителей, руководство школы хорошо разбирается в методике VEPA и поддерживает учителей в её реализации. Учителя той же школы, которые не используют VEPA, не особенно осведомлены о ней. Учителя, которые применяют VEPA, хотели бы видеть интерес руководства и коллег к методике, их поддержку, сотрудничество внутри школы при обмене опытом и более широкое применение VEPA в своей школе.

Учителя и менторы отмечают, что после введения методики VEPA учитель тратит меньше времени и сил на призывы детей к дисциплине и может уделять больше времени учебному процессу. Учителя отмечают повышение уверенности в себе и спокойствия, а также самоконтроль учащихся. Дети обращают внимание на поведение друг друга, меньше мешают на уроке, больше стараются и становятся дружелюбнее. Учитель лучше находит контакт с учащимися. Половина учителей отмечают сокращение нагрузки.

Подавляющее большинство учителей хочет продолжить использование методики VEPA и в следующем учебном году. Целью VEPA считается развитие у детей самоконтроля и социальных навыков, умения замечать и приумножать позитивное, а так же создание хороших взаимоотношений и учебной среды.

1. VEPA programmi rakendamine

VEPA Käitumisoskuste Mäng (rahvusvaheliselt *PAX Good Behaviour Game*) on PAXIS Instituudi poolt välja töötatud koolikeskkonnas rakendatav programm, mis ennetab laste käitumise ja vaimse tervise probleemide teket või süvenemist. VEPA arendab laste enesekontrolli ja sotsiaalseid oskuseid läbi soovitud käitumise defineerimise, tunnustamise ja omavahelise koostöö. Metoodika koosneb tõenduspõhistest töövahenditest ja märguannetest, mille abil kujundada positiivset ja õppimisele suunatud õhkkonda klassis. Õpetaja kasutab tunni ajal või selle väliselt erinevaid tööriistu (nagu suupill, taimer, nimepulgad, käemärgid jm), mängib koos lastega käitumise jälgimisele suunatud meeskonnamängu ning üksteisele jagatakse tunnustust hea käitumise eest. Kasutusel on mitmed eriväljendid nagu „VEPA“, „spleem“, „kiidud“, „memme vigurid“. Lühend VEPA tähistab eesti keeles sõnu „veel parem“ ning see märgib käitumist, mida soovitakse klassis rohkem näha ja teha. Väljamõeldud sõna „spleem“ tähistab käitumist, mida soovitakse klassis vähem näha ja teha ning mille esinemise vähendamiseks õpetaja ja õpilased koostööd teevad. Metoodika kasutamine on osa tavapäraestest tunnis toimuvast õppetegevusest.

VEPA-t on Eestis rakendatud viis õppeaastat, alates 2014/2015, mil toimus metoodika piloteerimine. Aastatel 2015–2020 viib Tervise Arengu Instituut programmi ellu Euroopa Sotsiaalfondi rahastamisel.¹ Kolmel esimesel õppeaastal osales programmis igast koolist üks klass. Alates neljandast aastast on võimalus saata ühest koolist väljaõppele mitu uut õpetajat ning liitunud klasse on rohkem kui osalevaid koole. Paljud koolid rakendavad VEPA-t mitmendat õppeaastat järjest ja saadavad koolitusele uusi õpetajaid. Viie õppeaasta jooksul on VEPA metoodikat kasutanud 105 kooli, 263 õpetajat ja klassi ning üle 5100 õpilase üle Eesti (vt joonis 1). Metoodika on suunatud eelkõige 1. kooliastmele, kuid seda saab kasutada ka vanemates klassides. Õppeaastal 2018/2019 oli rakendajate hulgas 38 esimest klassi, 34 teist või kolmandat klassi ning 8 neljandat või viiendat klassi.

Kõik uued liitunud õpetajad läbivad koolituse, mis toimub kolmes etapis (iga kord üks koolituspäev). Iga õpetaja saab omale mentori, kes on kooliaasta jooksul õpetajale toetajaks mängu rakendamisel ning lisaelementide kasutuselevõtmisel. Õppeaastal 2018/2019 tegutses kokku 30 mentorit. Enamus neist on piirkonnapõhised mentorid (kes toetavad õpetajaid erinevatest koolidest) ning osad koolimentorid (kes tegutsevad oma kooli sees).

Pilootaasta (õa 2014/2015)	2. aasta (õa 2015/2016)	3. aasta (õa 2016/2017)	4. aasta (õa 2017/2018)	5. aasta (õa 2018/2019)
<ul style="list-style-type: none"> • 20 kooli • 20 klassi • 538 õpilast	<ul style="list-style-type: none"> • 21 kooli ja • 21 klassi • 442 õpilast	<ul style="list-style-type: none"> • 42 kooli • 42 klassi • 826 õpilast	<ul style="list-style-type: none"> • 46 kooli • 100 klassi • 1831 õpilast	<ul style="list-style-type: none"> • 39 kooli • 80 klassi • 1518 õpilast

Joonis 1: Viie õppeaasta jooksul VEPA programmis osalenud koolide, klasside/õpetajate ja õpilaste arv

¹ Projekti „Riskikäitumise ennetamine, riskis olevate perede toetamine ning turvalise elukeskkonna arendamine“ (kood 2014-2020.2.07.004.01.15-0003) raames toetatav tegevus 2.1.

2. Tagasiside VEPA aastale

2.1 Andmete kogumine

Igal aastal on VEPA-t rakendavates klassides teostatud andmekogumist, et anda hinnang protsessidele ja tuvastada toimunud muutusi. Selleks on kasutatud rakendamise eelset ja järgset küsimustike täitmist (tugevuste-raskuste küsimustik õpilaste käitumise kohta ja õpetaja enesetõhususe küsimustik) ning tagasisideküsimustikke kooliaasta lõpus.

2017. aastal viidi läbi VEPA programmi vahehindamine Balti Uuringute Instituudi poolt andmaks hinnangut sellele, kuidas on programm esimeste rakendamise aastate jooksul käivitud. Õppeaastal 2016/2017 alustati lisaks pikemat teadusuuringut, et võrrelda nii VEPA-t rakendavates kui ka mitte rakendavates klassides (kontrollrühm) toimuvaid muutusi kahe õppeaasta jooksul. Uuringut viis läbi TAI nooremteadur Karin Streimann ja tulemused on teadusartiklina avaldatud.²

Järgnevalt on kajastatud õppeaastal 2018/2019 toimunud andmekogumist. Õpetajad ning neid toetanud mentorid andsid enda tagasiside VEPA aastale 2019. aasta maikuu. Elektroonse ankeedi täitis 54 õpetajat ja 26 mentorit (vastamismäär 68% ja 84%). Õpilaste käitumise ja õpetajate enesetõhususega seotud küsimustikke antud aastal ei kasutatud ning nende andmete kogumisega jätkatakse edaspidi üle aasta.

2.2 Motiveeritus ja rahulolu pakutud toega

Õpetajad

Esmalt uuriti õpetajatelt, 10-pallisel skaalal, kas nad soovitsid VEPA metoodika kasutuselevõtmist ka teistele õpetajatele ning kui motiveerituna nad ennast kooliaasta lõpus VEPA rakendamisel tunnevad. Soovituse keskmine hinnang on 9,1 ja motiveerituse keskmine hinnang 8,3; sh 94% ja 80% märkisid 8–10 palli. Mõlema küsimuse puhul ei märkinud keegi alla kuue palli (vt joonis 2). Soovituse hinnang on sarnane eelmisele õppeaastale; motiveerituse kohta küsiti esmakordselt.

Igat õpetajat toetas kooliaasta jooksul mentor, kes tegi mitmeid klassi külastusi koos tunnivaatlusega ning oli kontaktis telefoni ja e-posti teel. Õpetajatelt küsiti, kui rahul nad on mentori poolt pakutud toetusega. Paluti hinnata mentori töö erinevaid aspekte 6-pallisel skaalal: teemade sisuline valdamine, VEPA eesmärgi ja mõju selgitamine, abi probleemide lahendamisel, motiveerimine VEPA-ga jätkamisel, tagasiside andmine, kättesaadavus ja usaldusväärsus õpetaja jaoks. Nagu ka eelnevatel õppeaastatel, sai mentoripoolne töö väga hea hinnangu. Keskmised hinnangud on vahemikus 5,6–5,8 ning 89–98% õpetajatest annavad hinnanguid skaala ülemisse otsa ehk 5–6 palli.

Tervise Arengu Instituudi poolt edastatakse õpetajatele jooksvalt informatsiooni (koolituspäevade, VEPA ürituste jmt kohta) ning saadetakse VEPA uudiskirja. Võimalus on kursis olla ja kaasa lüüa ka Facebooki kaudu (VEPA lehekülj ja nn õpetajate kohvik). TAI poolse info edastuse õigeaegsuse, piisavuse ja arusaadavusega on õpetajad rahul. Keskmised hinnangud 6-pallisel skaalal on vahemikus 5,7–5,8 (98% märgib vastuse 5–6 palli), mis on veel kõrgem eelmise aasta tulemusest.

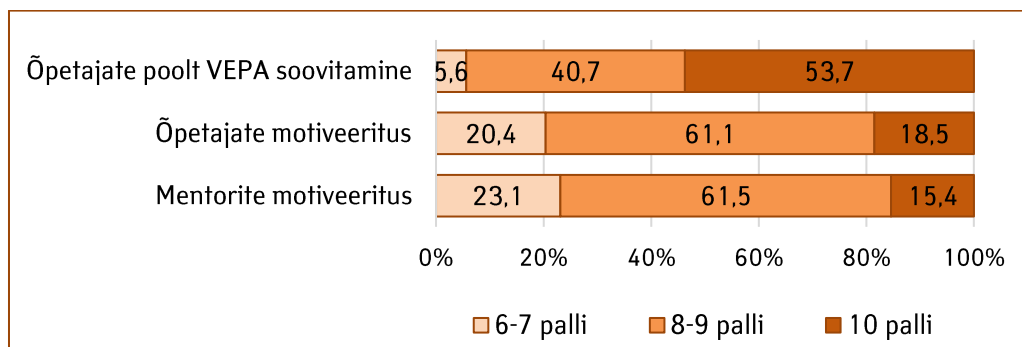
---

² Streimann, K., Selart, A., Trummal, A. (2019). Effectiveness of a Universal, Classroom-Based Preventive Intervention (PAX GBG) in Estonia: a Cluster-Randomized Controlled Trial. *Prevention Science*, 8, 75-84. <https://rdcu.be/bPbD5>

Mentorid

Ka mentoritelt küsiti, kui motiveerituna nad ennast täna VEPA programmiga töötades tunnevad. Keskmine hinnang 10-palli skaalal on 8,5. 77% vastajatest märkis kõrge hinnangu ehk 8–10 palli ning madalaim märgitud vastus oli 6 palli (vt joonis 2).

VEPA mentoritele pakub TAI täiendkoolitusi ning ühiseid kokkusaamisi. Mentorid andsid oma hinnangu sellele, kui piisav on nende jaoks õppeaasta jooksul olnud: mentorite omavaheline suhtlus ja kogemuste vahetamine, korraldatud arutelude ja täiendõpete hulk, küsimuste-probleemide lahendamine ja info jagamine TAI poolt. Hinnanguid anti 6-pallisel skaalal. Madalamalt hinnatakse omavahelise suhtluse ja kokkusaamiste piisavust – keskmine 4,6–4,7 (sh 50–65% märgivad 5–6 palli). Kõrgemalt hinnatakse TAI poolset jooksvate probleemide lahendamist ja infoedastust – keskmine 5,1–5,3 (sh 73–81% märgivad 5–6 palli). Edaspidiste vajaduste osas toodi enam välja täiendkoolitusi seotud teemadel (mis ei ole otseselt VEPA), kovisioone ja supervisioone.

Joonis 2: VEPA meetodika soovitamise ja motiveerituse rakendamisel (% vastused 10-pallisel skaalal)

2.3 VEPA meetodite kasutamine

Õpetajad

VEPA meetodika rakendamisel võetakse kasutusele mitmeid erinevaid elemente, mis aitavad saavutada õpikeskkonna kujundamise ja laste arengu toetamisega seotud eesmärke. Õpetajatelt uuriti nende meetodite kasutamise aktiivsuse kohta.

Joonisel 4 on näha, et igapäevaselt leiavad rohkem kasutamist nimepulgad (vastaja, rühmadesse jaotumise vmt loosimiseks), taimer (tegevuse ajalise piiri määramiseks), suupill (tähelepanu koondamiseks), memme vigurid (lõõgastuseks peale hästi läinud VEPA mängu vmt), hääle tugevuse käemärgid (sobivale hääle tasemele viitamiseks) ja VEPA väljendid (nagu spleem, kiidu, VEPA käitumine). Eelkõige mõned korrad kuus kasutatakse kiidusid (suunatud üksteise tunnustamisele) ja klassi visiooni, mis sisaldab ühiseid kokkuleppeid käitumiste kohta, mida soovitakse klassis rohkem või vähem teha ja näha.

Enim kasutatud meetodite esikolmik oli sama eelmisel õppeaastal. Nimepulki, taimerit ja suupilli peavad õpetajad ka kõike abistavamateks elementideks – vastavalt 83%, 65% ja 57% märgivad neid). 22–24% toob esile ka VEPA mängu ennast ning käemärke hääle tugevuse jaoks. Ülejäänud elemente märgitakse vähem. Järgnevalt on toodud näiteid sellest, kuidas õpetajad põhjendavad elementide kasulikkust.

"Suupill - ei ole vaja tõsta häält, et tähelepanu saada. Heli kuulmisel tekib koheselt vaikus ning ollakse valmis juhendeid kuulama."

"Taimer õpetab tööaega planeerima. Nimepulgad annavad kõigile võimaluse vastata ja õpetajale ei vasta ainult ühed ja samad õpilased."

"Käemärgid aitavad tähelepanu koondada ja õpilastel enda häält kontrollida."

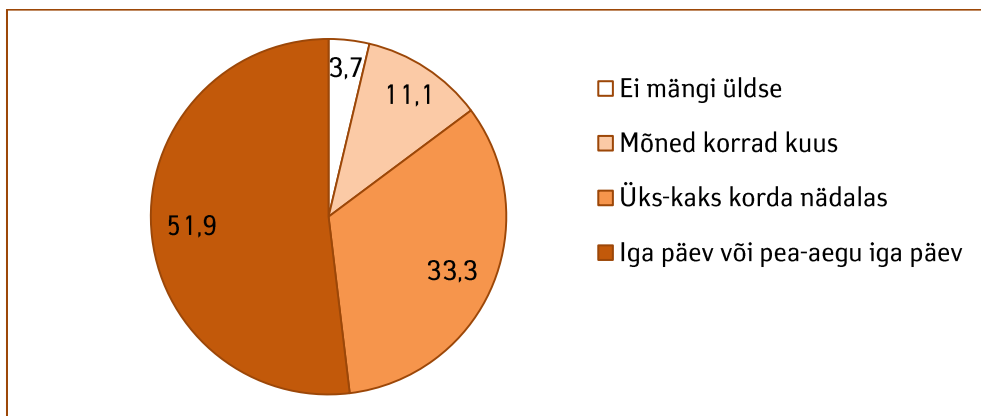
"Kiidud tõstavad õpilaste enesehinnangut; eriti kaaslaste poolt antud kiidud."

"VEPA mäng pluss memme vigurid on lõbus tegevus. On tunni osa ja saab kasutada igas tunnis."

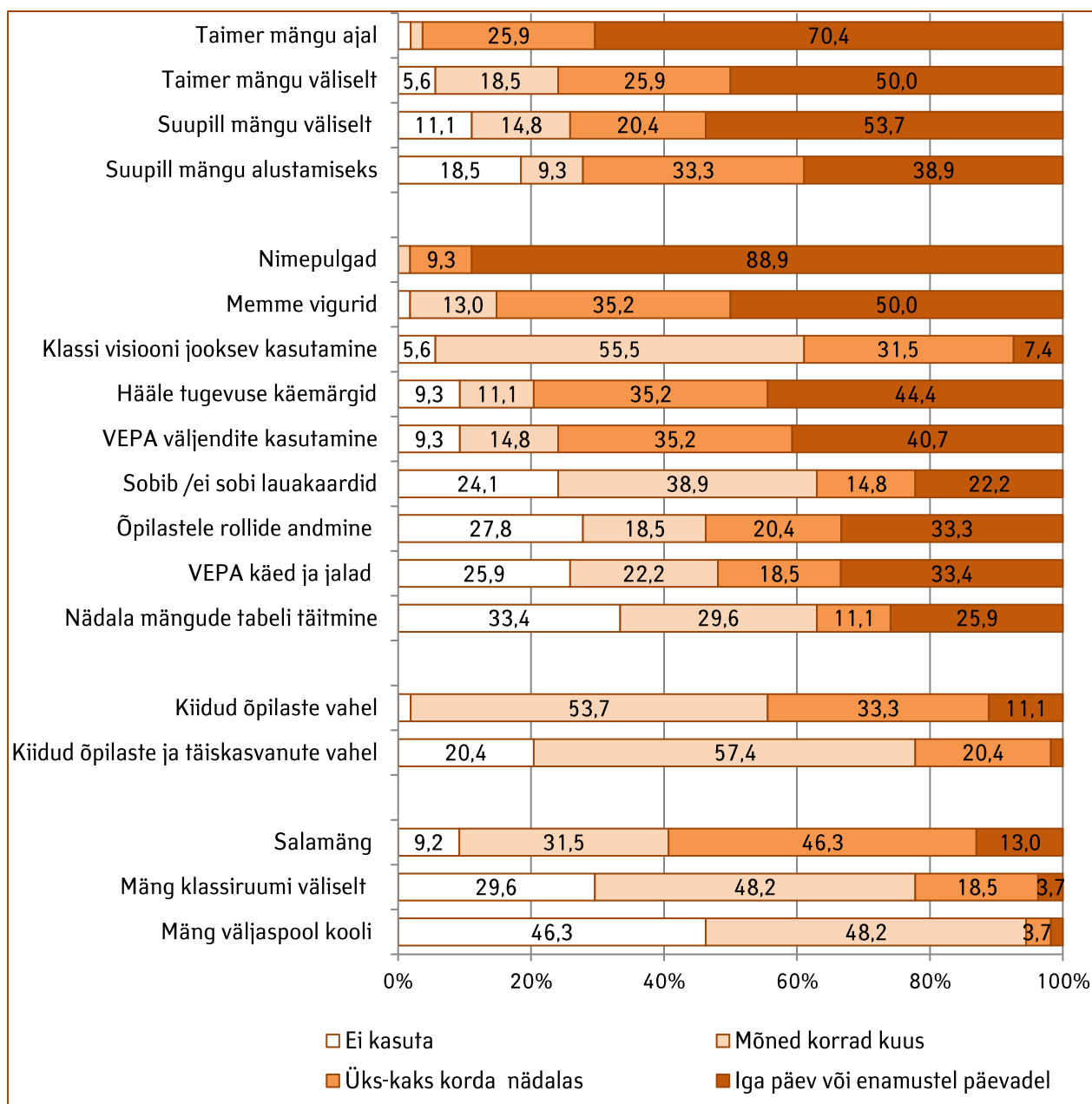
VEPA meeskonnamängu kasutamisel on eesmärgiks, et seda tehakse iga päev ning 2–3 korda päevas. Igapäevase mängu kasutamiseni on jõudnud veidi üle poole õpetajatest (mis on rohkem kui eelmisel õppeaastal) ning ülejäänud teevad seda harvem. 2 õpetajat ütleb, et ei kasuta VEPA mängu üldse, piirdudes teiste elementidega (vt joonis 3).

39% õpetajatest mängib päevas tavaliselt ühe VEPA mängu, 33% kaks mängu ning 24% kolm või enam mängu. Mida kauem on VEPA mängu mängimisega tegeletud ja mida paremini lapsed suudavad keskenduda, seda pikemaid mängu saab ette võtta. Kooliaasta lõpus tegid õpetajad oma klassis eelkõige mängu, mis kestis 6–10 minutit (46%) või kauem (30%).

Enamus õpetajaid on lisaks tavalisele mängule klassis kasutanud VEPA mängu ka väljapool klassiruumi (70%, nt vahetunnis) või väljapool kooli (54%, nt muuseumisse minnes või ekskursioonil). Salamängu on kasutanud 91% (VEPA mängu käivitamine nii, et õpilased sellest ei tea) ja enamus teeb seda iganädalaselt (vt joonis 4).

Joonis 3: VEPA mängu mängimise sagedus õpetaja poolt (%)

Joonis 4: Erinevate VEPA meetodite kasutamise sagedus õpetajate poolt (% õpetajad)

54% õpetajates on VEPA meetodika rakendamisse kaasanud ka lapsevanemaid. Eelkõige on jagatud infot VEPA olemuse ja meetodite kohta. Osad õpetajad on ka tutvustanud konkreetsete elementide kasutamist; eelkõige kiidusid (mida ka osad vanemad oma lastega koos kasutavad). Eelmise kooliaasta lõpus andis TAI välja elektroonse raamatu „VEPA kodu“, mida õpetajad on saanud lastevanematega jagada.

Mentorid

Mentoritelt küsiti, millised VEPA elemendid on nende hinnangul õpetajate jaoks kõige abistavamad olnud. Elementide järjestus on sama nagu ka õpetajate puhul. Nimepulki märgivad 69%, suupilli 62% ja taimerit 35%. Umbes veerand toob esile ka VEPA mängu ennast ning käemärke hääle tugevuse jaoks. Teisi elemente mainitakse vähem. Järgnevalt on toodud näiteid põhjendustest erinevate elementide puhul.

"Nimepulgad on imeliseks ajasäästjaks. Vaidlused ja ebavajalikud hõikumised jäävad ära või vähenevad märgatavalt."

"Suupill ja taimer on andnud kindlad raamid ja liikumissujuvuse tunnis."

"Sobib/ ei sobi lauakaardid: õpetaja saab anda lastele tagasisidet nende käitumise, töötamise kohta; ise samaaegselt selgitusi jagades ja klassis ringi käies."

"Memme vigur on müstiline motivaator - lapsed rõõmustavad alati auhinna üle ja on nõus selle nimel ennast kokku võtma."

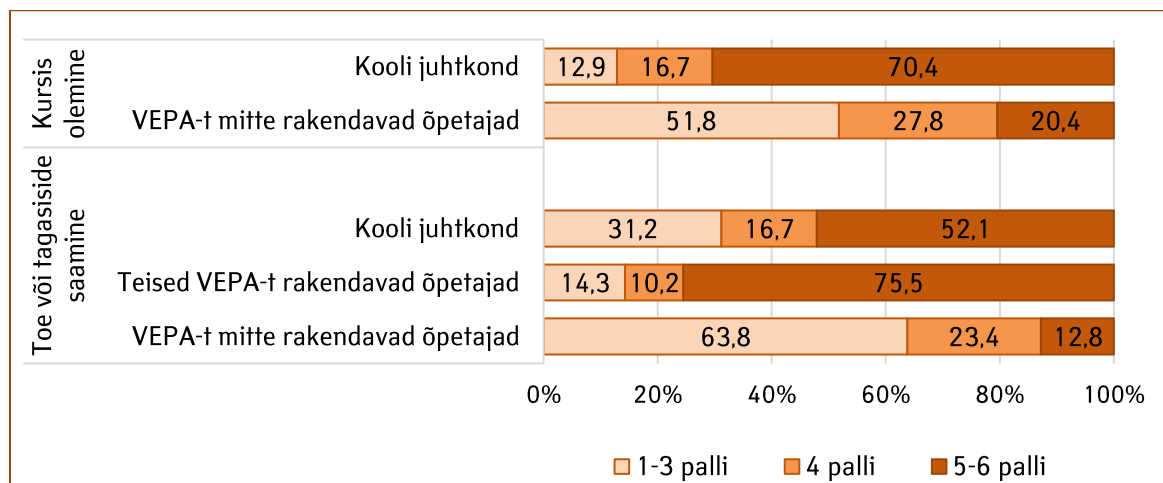
Kõige rohkem on mentoritel oma töös raskusi olnud seoses sellega, et õpetaja ei võta kõiki VEPA elemente kasutusele või tekib metoodikas mittedoovitud muudatusi. Samuti on olnud osade õpilastega keerulisem toime tulla või on metoodika sujuvat kasutuselevõtmist takistanud õpetaja suur töökoormus. Toodud raskusi mainivad 27–43% mentoritest. Iga neljas mentor (23%) märgib, et koostöös õpetajaga ei ole raskusi esinenud.

2.4 Kooli kursisolek VEPA-ga

Õpetajad

Õpetajatelt uuriti ka selle kohta, kui kursis ollakse VEPA metoodikaga koolis laiemalt. Vastati 6-pallisel skaalal ning mida kõrgem hinnang, seda parem kursisolek ja suurem toetuse pakkumine VEPA õpetajale. 70% õpetajatest märgivad, et kooli juhtkond on VEPA metoodika olemusega hästi kursis (keskmine hinnang on 4,9), VEPA-t mitte rakendavad õpetajad teavad sellest programmist aga vähe (keskmine 3,5) (vt joonis 5).

Head tuge ja tagasisidet saavad õpetajad VEPA rakendamisel eelkõige teistelt oma koolis VEPA-t kasutavatelt õpetajatelt (keskmine 4,9) Veidi üle poole õpetajatest saavad suuremal määral tagasisidet või tuge ka kooli juhtkonnalt (vt joonis 5). Keskmine hinnang 6-pallisel skaalal on juhtkonna puhul 4,1 ja mitte rakendavate õpetajate puhul 2,8. Hinnangud on sarnased eelmise õppeaastaga.

Joonis 5: VEPA metoodika toetamine koolis õpetajate hinnangul (% vastused 6-pallisel skaalal)

Paluti ka vaba vastusena kirjeldada, millist tuge õpetajad kooli juhtkonna või kolleegide poolt kõige enam vajaksid. Enam mainitud teemad on:

- ✓ Üldist teemast arusaamist ja huvi metoodika vastu.
- ✓ Mõistvat ja toetavat suhtumist rakendamisse ning tunnustamist.
- ✓ Arutelusid, kogemuste jagamist jm koolisisest koostööd.
- ✓ VEPA metoodika laiemat kasutamist koolis.

„Et juhtkond teaks, mida VEPA endast kujutab ja oskaks vanematelt tulnud küsimustele vastata. Teaks VEPA eesmärki, selle olulisust ning mõju õpilastele.“

“Huvitumine, kuidas läheb, kuidas programm töötab, kas oleks vajalik ka edaspidi VEPA-t meie koolis rakendada ja veel õpetajaid koolitada või mitte.”

„Minu arvates oleksid igakuised VEPA ümarlauad ja tunnikülastused suurepäraseks praktikate tugevdamiseks.“

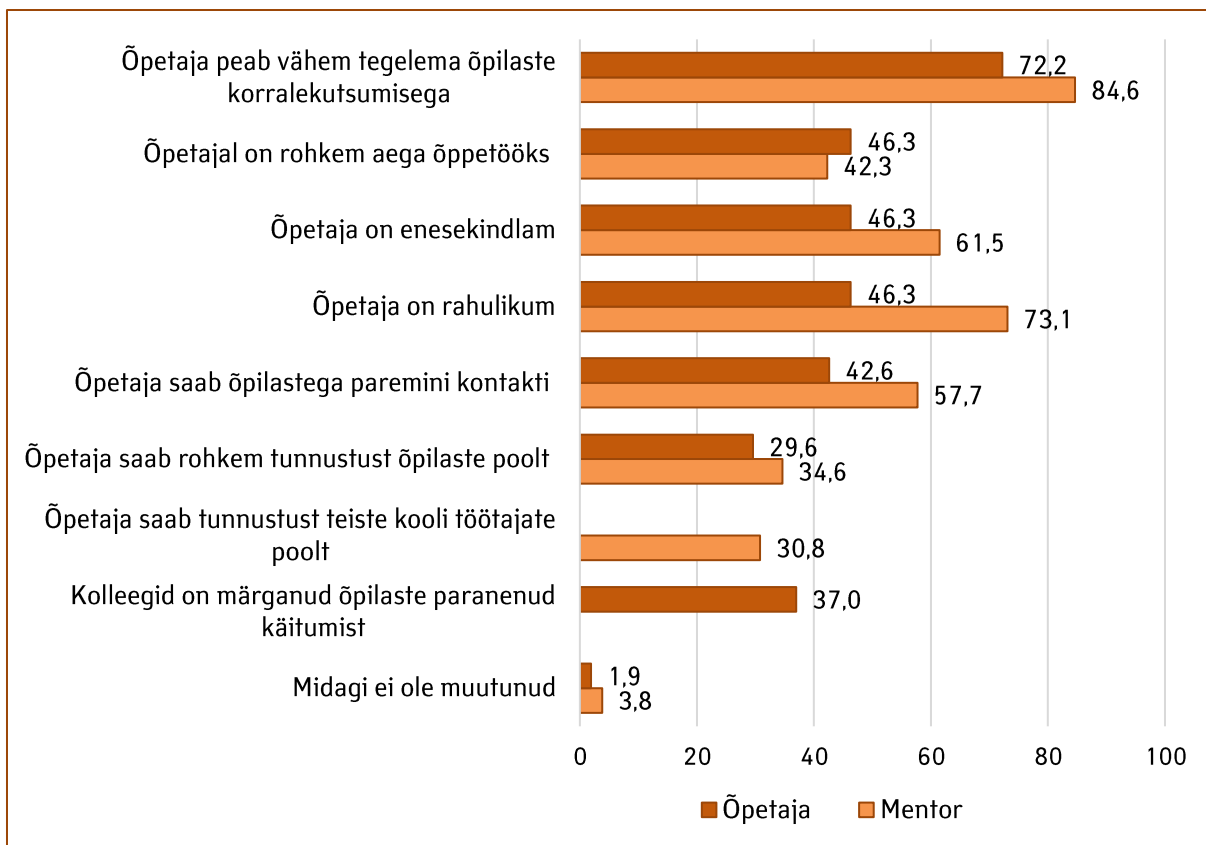
„Ka teised õpetajad võiksid rohkem kasutada VEPA metoodikat. Oleks töö tulemuslikum ja ka teistel õpetajatel mõnevõrra vähem pingelised tunnid.“

2.5 Tajutud muutused

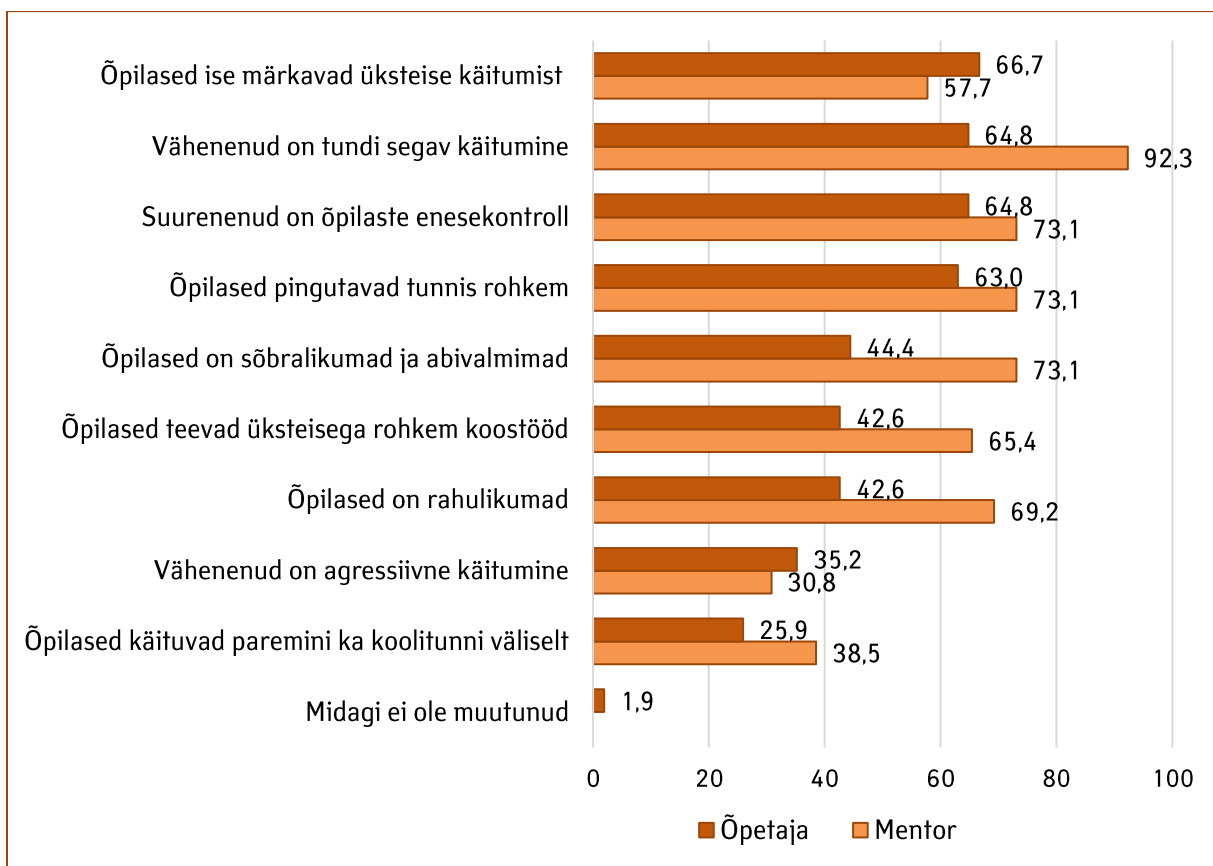
Õpetajad ja mentorid

Joonistel 6 ja 7 on esitatud muutused, mida õpetaja on enda tööga seoses tajunud ja mida õpilastes märganud peale VEPA metoodika kasutuselevõtmist. Kõrvale on toodud ka mentorite hinnangud samadele muutustele klassis.

Enam mainitakse, et nüüd peab õpetaja vähem tegelema õpilaste korralekutsumisega ja on rohkem aega õppetööks. Suurenenud on õpetaja enesekindlus ja rahulikkus. Õpilaste puhul mainitakse kõige enam, et lapsed oskavad nüüd ise märgata üksteise käitumist, segavad vähem tundi ja pingutavad rohkem ning suurenenud on nende enesekontroll. Ka teisi vastuseid märgitakse omajagu. Mentorid on (aeg-ajalt tundi küllastavate) kõrvaltvaatajatena märganud erinevaid muutusi rohkem, kui õpetajad.

Joonis 6. Muutused, mida õpetajad ja mentorid õpetaja töös tajuvad (%)

Joonis 7: Muutused, mida õpetajad ja mentorid on klassi õpilastes märganud (%)

Õpetajad

Täpselt pooled õpetajatest leiavad, et peale VEPA metoodika kasutuselevõtmist on klassiga töötamise koormus nende jaoks vähenenud. Ligi kolmandiku (32%) jaoks on see jäänud samaks nagu enne ning alla viiendiku (18%) märgib, et koormus on pigem suurenenud.

Õpetajatel oli võimalus ka oma töökoormust kommenteerida. Koormuse suurenemist seletati näiteks sellega, et iga uue meetodi õppimine võtab aega ja vajab õpilastele selgitamist, osad asjad vajavad ette planeerimist ning mõnel perioodil on raskem VEPA-ga järjepidevalt tegeleda. Koormuse vähenemise kohta kirjutati näiteks seda, et tunnis on nüüd vähem korraldamist ja igapäevane töö on reguleeritud ja süstemaatilisem, lapsed suudavad rahulikult töötada ja õpetajal ei ole vaja üleliigselt energiat kulutada.

Õpetajatel paluti vabalt vormis kirjutada, mis on nende tänase kogemuse kohaselt VEPA metoodika eesmärk ja mõte. Vastused grupeeriti ning eristunud suuremad fookused olid:

- ✓ VEPA arendab laste enesekontrolli ja sotsiaalseid oskusi.
- ✓ VEPA aitab luua head õpikeskkonda ja häid suhteid.
- ✓ VEPA õpetab märkama positiivset ja seda suurendama.

"Õpilasel arenevad sotsiaalsed oskused: kuulata kaasõpilast ja õpetajat, olla kannatlik, viia alustatud tegevus lõpuni, pidada kinni reeglitest."

"Parem õpetaja parematele lastele. Vähem stressi tunnirahu ja suhete loomisele/hoidmisele."

"Märgata ja tunnustada käitumist, mis on positiivne, eeskujuks teistele, edasiviiv nii õpilaste kui õpetaja jaoks, lapse jaoks positiivset minapilti kujundav ja tema enesekohast käitumist toetav. Et klassi õhkkond muutuks paremaks, üksteist toetavamaks ja innustavamaks."

Enamus õpetajatest (63%) arvasid, et nad jätkavad kindlasti VEPA kasutamisega ka järgmisel õppeaastal, 35% märkisid, et pigem jätkavad ning 1 õpetaja (2%) arvas, et ta pigem ei jätkaks.